

ANEXA 3: RAPORT DE EVALUARE A IMPACTULUI PROIECTULUI/PROGRAMULUI

Rezumatul proiectului:

Denumirea proiectului/programului: Un mediu salubru pentru o dezvoltare regională durabilă

Codul proiectului/programului: 9663

Data aprobării finanțării: Conform deciziei CNCDR nr. 03/11 din 26.04.2011, suma aprobată din FNDR constituia **9 248,26 mii lei;**

Conform cererii de finanțare, suma solicitată din FNDR constituia **15 160,2 mii lei.**

Localizarea proiectului/programului: Raionul Hîncești, orașul Hîncești și comunele: Bozieni, Mereșeni și satul Logănești.

Data demarării – actual: Finanțarea aprobată, conform deciziei CNCDR nr. 03/11 din 26.04.2011. Lansarea proiectului pe 10 august 2011 (conform Acordului de Parteneriat).

Data finalizării - planificat: 20 noiembrie 2013 (conform procesului-verbal de recepție finală);

Bugetul total valorificat: 10 607,37 mii lei;

1. Descrierea succintă a contextului general al proiectului/programului, conform cererii de finanțare:

Proiectul dat are ca scop reducerea impactul negativ asupra mediului ambiant prin dezvoltarea infrastructurii și a sistemului de management integrat al deșeurilor solide menajere în or. Hîncești, regionalizarea serviciului de salubritate în zona adiacentă or. Hîncești, conștientizarea și educarea ecologică a cetățenilor din localitățile partenere.

2. Intervenția logică a proiectului/programului, conform cererii de finanțare:

Obiectivul general: Dezvoltarea inițiativelor regionale în vederea îmbunătățirii factorilor de mediu în r. Hîncești prin reducerea impactului negativ al deșeurilor menajere solide.

Obiectivele specifice:

- 1) Crearea și dezvoltarea infrastructurii și a sistemului de management integrat al deșeurilor solide în or. Hîncești, care va asigura lichidarea surselor permanente de poluarea a mediului în localitățile partenere;
- 2) Regionalizarea serviciilor de salubritate în zona adiacentă or. Hîncești, care prevede unirea eforturilor pentru îmbunătățirea calității mediului și impulsivarea dezvoltării economice regionale;
- 3) Conștientizarea și educația ecologică a cetățenilor din localitățile țintă care se fundamentează pe convingerea, că societatea în general trebuie să fie unul din actorii principali în activitățile de protecție a mediului;

I. Raport de evaluare a impactului proiectului/programului

Denumirea proiectului/programului:	Un mediu salubru pentru o dezvoltare durabilă
Codul proiectului/programului:	9663
Data evaluării:	27.07.2020
Regiunea de Dezvoltare:	Centru
Apelul:	Apelul 2010
Prioritatea SDR:	Nr. 3 „Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice”
Solicitantul:	Primăria orașului Hîncești
Beneficiari:	Populația orașului Hîncești și comunele: Bozieni, Mereșeni și Logănești.
Bugetul total al proiectului/programului, mii lei:	10 607,37 mii lei
Suma alocată din FNDR, mii lei:	10 542, 37 mii lei
Contribuția Solicitantului, mii lei:	65,0 mii lei
Alte surse, mii lei:	
Buget valorificat, mii lei	10 607,37 mii lei
Raportor (numele, prenumele, funcția)	Natalia Veveriță, specialist monitorizare și evaluare în cadrul Agenției de Dezvoltare Regională Centru;
Coordonator (numele, prenumele, funcția)	Viorel Jardan, director al Agenției de Dezvoltare Regională Centru;
Criteriile de evaluare	Analiza performanței
<i>1. Relevanța</i>	
În ce măsură obiectivul general și obiectivele specifice ale programului/proiectului contribuie la implementarea politicii de dezvoltare regională/rurală sau alte politici/documente strategice sectoriale relevante (spre exemplu: SNDR, SDR, strategiile de dezvoltare social-economică a localității / raionului, planurile de acțiuni, etc.)?	Proiectul se încadrează în prevederile primei Strategii de dezvoltare regională Centru, aprobată prin decizia Consiliului Regional pentru Dezvoltare Centru nr. 04/02 din 23.03.2010: Prioritatea 3 „Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice”, Măsura 3.2 „Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor solide, inclusiv colectarea separată, reciclarea și crearea poligoanelor moderne de stocare a deșeurilor nereciclabile”. Totodată, proiectul se încadrează în prevederile Strategiei de dezvoltare socio-economică a or. Hîncești pentru perioada 2005-2015 și în Programul acțiunilor de mediu în or. Hîncești pentru anii 2005-2015.

<p>În ce măsură conținutul programului/proiectului necesităților specifice ale grupurilor țintă?</p>	<p>Problema acumulării deșeurilor menajere solide în locuri neadecvate, amenajate în lipsa standardelor în construcții și de mediu, afectează atât starea mediului ambiant, cât și starea sănătății populației. Populația or. Hîncești și a celor trei localități adiacente orașului ca Bozieni, Mereșeni și Logănești nu fac excepție la capitolul dat.</p> <p>Groapa de acumulare a deșeurilor din or. Hîncești este amplasată în malul unei lutării, fiind o sursă activă de poluare a mediului. Gunoșițele neautorizate lasă o impresie neplăcută pentru oaspeții localităților menționate, poluînd terenurile agricole, izvoarele și bazinele acvatice din preajmă. Serviciul sanitar epidemiologic al raionului bate de mult timp alarma, arătînd dependență indicilor de sănătate a populației de starea deplorabilă a mediului ambiant.</p> <p>Proiectul presupune crearea și dezvoltarea infrastructurii și a sistemului de management integrat al deșeurilor solide menajere în or. Hîncești cu extindere spre comunele Bozieni, Mereșeni și Logănești, fapt ce demonstrează că este relevant și corespunde necesităților grupurilor țintă.</p>
<p>Există un cadru logic al programului/proiectului? Care este calitatea acestuia. Intervenția logică este clară ?</p>	<p>Designul proiectului conține cadrul logic. În linii generale, calitatea cadrului logic este acceptabilă, deoarece conține toate elementele constructive și descrie clar logica intervenției propuse.</p>
<p>Indicatorii stabiliți la nivel de obiective, rezultate și produse corespund criteriilor SMART?</p>	<p>Indicatorii determinați nu corespund criteriilor SMART. Astfel, în lipsa unor valori inițiale, care pot fi luate ca bază, nu pot fi măsurați indicatorii:</p> <p>creșterea cu 85% a numărului de beneficiari a serviciilor de salubritate în or. Hîncești și localitățile partenere;</p> <p>reducerea cu 48% a incidentelor de maladii cauzate de poluarea excesivă cu deșeuri;</p> <p>creșterea cu 80% a numărului de beneficiari a serviciilor de salubritate în localitățile partenere.</p> <p>Indicatorii „Gestionarea corectă a deșeurilor menajere în condiții casnice” și „Participarea activă a populației la acțiuni privind protecția mediului” nu pot fi calificați ca indicatori, aceștia pot servi mai mult ca niște efecte potențiale după implementarea proiectului.</p>
<p>În ce măsură riscurile și ipotezele au fost analizate și luate în considerație în procesul de elaborare/planificare a programului/proiectului?</p>	<p>Unele riscuri au fost identificate, cum ar fi neonorarea obligațiilor contractuale a companiilor selectate față de proiect. Concomitent nu au fost specificate concret care obligațiuni contractuale, pentru efectuarea căror activități. În procesul de implementare a proiectului nu au fost luate în considerație riscurile identificate în baza unui mecanism de management al riscurilor.</p>

Au fost introduse careva modificări în cadrul proiectului? Dacă da, în ce măsură acestea au dus la îmbunătățirea acestuia?

În același timp, planul de lucru a suferit modificări nesemnificative din cauza tergiversării procesului de construcție a poligonului de depozitare DMS, dar acest fapt nu a avut efecte negative asupra atingerii obiectivului general.

În urma elaborării documentației tehnice pentru construcția poligonului pentru depozitarea deșeurilor menajere solide, verificării și expertizării proiectului tehnic respectiv, costul total al proiectului a fost estimat la 10 776,6 mii lei, conform deciziei CNCDR nr. 3/13 din 21.06.2013.

Inițial în cererea de finanțare era prevăzut construcția a câte 3 platforme de colectare selectivă a deșeurilor în fiecare din cele trei localități partenere. Concomitent, era prevăzută și construcția gropii Bekari pe fiecare platformă.

Reieșind din necesitățile grupurilor țintă, în procesul de implementare a proiectului s-a stabilit că numărul de platforme necesită a fi majorat. Astfel, în rezultat au fost construite 53 de platforme, inclusiv 20 de platforme 4+1 și 15 platforme 3+1 pentru or. Hîncești, pentru Bozieni – 5 platforme 3+1, pentru Logănești - 6 platforme 3+1 și pentru Mereșeni - 7 platforme 3+1.

Groapa Bekari, reieșind din normele sanitaro-epidemiologice, s-a construit pe teritoriul poligonului de depozitare a deșeurilor solide menajere.

2. Eficienta

Au fost alocate suficiente resurse în program/proiect pentru a asigura atingerea obiectivelor/ rezultatelor propuse? Au fost acestea utilizate în mod adecvat/optim?

Sursele financiare necesare pentru implementarea proiectului au fost mobilizate la timp și în volumul planificat.

Bugetul total depus inițial constituia 15 160 234,50 Lei, din care sumă solicitată de la FNDR constituia 100%. Într-un final suma totală alocată din sursele FNDR a constituit 10 542, 37 mii lei. Contribuția solicitantului a constituit 65,0 mii lei.

Alocat total din FNDR: 10 743,0 mii lei (anul 2011-221,0 mii lei, anul 2012-8 698,5 mii lei, anul 2013-1 823,5 mii lei); Valorificat 10 607,3 mii lei. Economii – 135,7 mii lei.

Conform cererii de finanțare, bugetul în mare parte include cheltuieli pe următoarele componente principale:

- Lucrări de construcții și montaj- 8 850,175 lei;
- Servicii- 584 400,0 lei;
- Utilaj, mobilier, inventar-5 428 400,0 lei;

	<ul style="list-style-type: none"> • Cheltuieli administrative- 297 259,50 lei. <p>Este de menționat faptul că Primăria Hîncești, beneficiarul principal al proiectului, a alocat contribuția sa financiară de cca 65 mii lei pentru lichidarea a 20 de gunoiști neautorizate și amenajarea teritoriului adiacent platformelor construite.</p>
<p>A fost respectat planul de implementare? Activitățile au fost implementate la timp?</p>	<p>Contractarea antreprenorilor și a companiilor de livrare a utilajului și tehnicii a fost efectuată în termeni utili și la costuri rezonabile. Contractele de livrare a bunurilor materiale au fost executate satisfăcător, cu devieri nesemnificative în timp, care nu au influențat negativ desfășurarea proiectului.</p> <p>Implementarea proiectului, conform cererii de finanțare constituia 24 luni din momentul aprobării finanțării. Perioda de implementare a proiectului a constituit de facto circa 26 luni, (finanțarea aprobată, conform deciziei CNCDR nr. 18/10 din 20 septembrie 2010- 20 noiembrie 2013, conform procesului-verbal de recepție finală;</p> <p>Termenii de execuție a lucrărilor de construcție și montaj a platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide de tip 3+1 și 4+1, conform contractelor de antrepriză nr. 16/6 și 16/7 din 30.05.2012 încheiate cu SRL „Rugidava”, au fost stabiliți de 4 luni. Actul de recepție finală a lucrărilor a fost semnat la 16 noiembrie 2012. Astfel durata de execuție a lucrărilor stabilită în contracte a fost respectată.</p> <p>Termenul de garanție a lucrărilor de construcție și montaj a platformelor, conform contractelor, este pentru o perioadă de 2 ani din momentul recepției finale.</p> <p>Contractul de antrepriză nr. 41/6 pentru construcția poligonului a fost încheiat la data 17.08.2012 cu asocierea dintre SA „Geprocon”, SRL „Pro Ami’s Consulting”, operatori economici români, ambii cu sediile în or. Iași, România și SRL „Valdenproiect”. Valoarea contractului a constituit 6 361,3 mii lei. Durata de executare a lucrărilor contractate fiind stabilită 25.12.2012.</p> <p>Termenul de executare a lucrărilor a fost depășit cu 9 luni.</p> <p>La data de 18.12.2012 a fost încheiat Acordul Adițional de prelungire cu 2 luni a termenului de construire a poligonului de depozitare DMS. Conform solicitării antreprenorului, lucrările de execuție a lucrărilor de construire a poligonului au fost sistate pentru perioada de iarnă-primăvară, din cauza condițiilor nefavorabile. A fost prezentată și confirmarea de la Serviciul Meteorologic de Stat al Moldovei pentru perioada sistată.</p>

	<p>În urma ședinței de lucru din cadrul ADR Centru, din 19.04.2013, cu actorii principali din proiect a fost întocmit un proces verbal cu decizia de a finaliza lucrările de construcție a poligonului de depozitare DMS (etapa I), pînă la data de 22 mai 2013.</p> <p>La data de 21 mai, antreprenorul a venit cu scrisoare de solicitare a recepției la terminarea lucrărilor, în baza căreia a fost formată comisia de recepție.</p> <p>La data de 18.06.2013 a avut loc recepția la terminarea lucrărilor, la care au fost prezenți membrii comisiei conform ordinului emis de către ADR Centru. În urma vizitei de monitorizare a obiectului de către membrii comisiei, s-au constatat mai multe nereguli, care au fost enumerate în procesul verbal de către serviciile deconcentrate și membrii comisiei, iar antreprenorul a înlăturat neconformitățile în termen de 30 zile.</p> <p>Pentru tergiversarea lucrărilor de construcție a poligonului, antreprenorul principal a fost supus penalizării conform legislației.</p> <p>Pe platformele construite de tip 3+1 au fost instalate containerele de colectare a deșeurilor. Urnele stradale au fost repartizate la toți partenerii proiectului și instalate conform cererilor.</p> <p>Recepția finală a obiectului a fost efectuată la data de 20.11.2013. Conform HG nr.285, a fost examinat obiectul și au fost semnate procesele verbale de recepție finală.</p>
<p>Care au fost produsele programului/proiectului obținute? Au fost acestea calitative și livrate în timp, precum și conform bugetului alocat?</p>	<p>Pe parcursul implementării proiectului au fost construite 53 platforme pentru colectarea selectivă a deșeurilor menajere solide, inclusiv 20 de platforme 4+1 și 15 platforme 3+1 pentru or. Hîncești, pentru Bozieni – 5 platforme 3+1, pentru Logănești - 6 platforme 3+1 și respectiv Mereșeni - 7 platforme 3+1.</p> <p>Calitatea lucrărilor de construcție a platformelor de colectare a deșeurilor este bună.</p> <p>Platformele de tip 3+1 sunt construite din carcasă metalică pentru amplasarea containerelor și fundația de beton.</p> <p>La platformele de tip 4+1, care sunt amplasate pe lîngă blocurile cu multe etaje din or. Hîncești, au fost instalate containerele de colectare a deșeurilor.</p> <p>Au fost procurate 179 de containere din metal cu roțile; 163 lăzi din plasă pentru colectarea plasticului cu volumul de 1,8 m³ și 178 de urne stradale, o autospecială pentru transportarea deșeurilor cu încărcare laterală, un autocamion de transportare a</p>

	<p>deșeurilor, un buldozer, o presă de balotare a plasticului, tehnică de calcul și utilaj necesar pentru buna funcționare a întreprinderii de prestare a serviciilor de salubritate. Bunurile procurate sunt de o calitate bună, păstrate în condiții adecvate. Transportul specializat este înmatriculat conform legislației în vigoare și pus în funcțiune.</p> <p>A fost desfășurată campania de conștientizare a populației. În acest sens, a fost formată Comisia orașenească de salubritate și amenajare din reprezentanții primăriei, serviciilor desconcentrate din teritoriu (centrul raional de medicină preventivă, serviciul ecologic raional). Aceasta în prima și a patra vineri din lună efectuează controale, cu ieșire în teren, privind menținerea curățeniei în localitate și neadmiterea formării altor gunoiști neautorizate. Au fost instalate panouri metalice cu inscripții "Depozitarea deșeurilor este interzisă".</p>
<p>3. Eficacitatea (Rezultativitatea)</p>	
<p>Care sunt rezultatele obținute până în prezent în urma implementării programului/proiectului (în conformitate cu indicatorii stabiliți), precum și nivelul de calitate a acestora?</p>	<p>În conformitate cu cererea de finanțare, proiectul își propunea să atingă următoarele rezultate:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sistem regional eficient de colectare a deșeurilor în orașul Hîncești și zonele adiacente: Bozieni, Mereșeni și Logănești: În urma finalizării implementării proiectului rezultatele au fost atinse parțial, sistemul regional de colectare a deșeurilor solide menajere fiind funcțional doar pentru orașul Hincesti. Inițial evacuarea deșeurilor din localitățile partenere se efectua la comanda primăriilor. Ulterior primăriile partenere au renunțat la acest serviciu, motivând costurile prea mari pentru transportarea deșeurilor la poligon. • Vor fi create facilități pentru depozitarea deșeurilor solide în localitățile-partenere: În cadrul proiectului au fost construite 53 platforme pentru colectarea selectivă a deșeurilor menajere solide, inclusiv 20 de platforme 4+1 și 15 platforme 3+1 pentru or. Hîncești, pentru Bozieni – 5 platforme 3+1, pentru Logănești - 6 platforme 3+1 și respectiv Mereșeni - 7 platforme 3+1. În unele cazuri au fost remarci privind amplasarea nereușită a platformelor, chiar din punct de vedere a normelor sanitare, care afectează direct beneficiarii finali. S-a menționat faptul, că din cauza secțiunii înguste pentru aruncarea gunoiului în carcasa metalică a platformei de colectare a deșeurilor de tip 3+1, gunoiul de multe ori este aruncat la voia soartei. În acest caz, pentru maidanezi nu există obstacol de a împrăștiia conținutul pungilor de gunoi în preajma platformelor. <p>În timpul vizitei în teren am constatat lipsa acestor containere în localitatea Bozieni și gestionarea</p>

proastă a platformelor. Deșeurile se colectează și se depozitează la groapa de gunoi a localității și se achită conform taxei de salubritate.

În localitatea Mereșeni -se merge pe același scenariu.

În localitatea Logănești, containerele au fost depozitate și nu sunt folosite, Deșeurile se colectează prin intermediul primăriei satești, în fiecare zi de vineri, taxa de salubritate constituie - 8,5 lei de gospodărie.

Toate aceste localități partenere din cadrul proiectului s-au refuzat de serviciul de colectare prin intermediul Întreprinderii „ARA” din cauza taxei mari.

• **Vor fi create condiții necesare pentru colectarea și reciclarea deșeurilor solide în or.**

Hincești: În rezultatul implementării acestui proiect, se planifică crearea unui sistem de management integrat al deșeurilor în orașul Hincești și zonele adiacente care urmau a fi selectate și stocate câteva tipuri de deșuri solide, cum sînt: sticla, masele plastice, hîrtia. Aceste deșuri urmau a fi presate în baloturi și transportate la fabricile de prelucrare din or. Chișinău. Pornind de la existența în regiune a materiei prime reciclabile, întreprinzătorii locali urmau să inițieze afaceri noi rentabile și inovative pentru regiune, cum sînt, bunăoară: obținerea anumitor materiale de construcție, elemente chimice, îngrășăminte organice etc.. În asemenea mod, rezultatele proiectului urmau să atingă un impact benefic asupra dezvoltării regiunii, prin declanșarea unor noi genuri de activități, create noi locuri de muncă, și creșterea bunăstării populației.

Procesul de colectare și depozitare la poligonul de DMS a deșeurilor neselectate și lipsa contractării unor agenți economici pentru reciclarea lor, au dus la incapacitatea de stocare a DMS la poligon pentru următorii ani.

Pe parcursul anilor 2013-2019 s-a observat o îmbunătățire a serviciului de salubritate în raza orașului Hincești prin construcția și procurarea containerelor și pubelor pentru colectarea separată a deșeurilor menajere, hîrtie și plastic, instalarea urnelor stradale, dezvoltarea întreprinderii, majorarea numărului de angajați, achiziționarea de noi autospeciale pentru colectarea deșeurilor, diversificarea și altor servicii de salubritate.

Conform notei informative din 27.07.2020, ÎM "ARA" menționează faptul că au fost până în prezent încheiate contracte de prestare a serviciilor de salubritate cu beneficiarii finali ai orașului Hincești în proporție de 90%:

- 5965 contracte cu persoanele fizice;

	<ul style="list-style-type: none"> • 338 contracte cu persoane juridice; • Va crește capacitatea de colectare a deșeurilor solide în or. Hîncești și zonele adiacente: Bozieni, Mereșeni și Logănești: Obiectivul specific ce ține de crearea și dezvoltarea infrastructurii și a sistemului de management integrat al deșeurilor solide în orașul Hîncești a fost atins parțial. • Va fi redus impactul negativ al poluării cu deșeuri asupra mediului în localitățile partnere; Va fi îmbunătățită starea sanitară și ecologică, managementul deșeurilor în localitățile partnere: Crearea unui serviciu regional integrat de management al deșeurilor solide ar oferi localităților partnere oportunitatea de a-și uni eforturile pentru soluționarea pe termen lung a problemelor de mediu; Investiția considerabilă în dezvoltarea infrastructurii pentru managementul deșeurilor va constitui un avantaj pe termen lung în domeniul protecției mediului și îmbunătățirea calității vieții în regiunea Hîncești.
<p>Toate grupurile țintă au acces la / pot utiliza rezultatele / serviciile programului/proiectului?</p>	<p>În conformitate cu cele menționate mai sus, acces la serviciile Întreprinderii de salubritate „ARA”, în domeniul MDS, au în mare parte populația și agenții economici din orașul Hîncești.</p> <p>Din discuțiile cu partenerii proiectului din localitățile Mereșeni, Bozieni și Logănești, s-au refuzat de extinderea serviciului de salubritate, din considerentul incapacității de plată (populația refuză să încheie contracte din cauza taxei mari).</p>
<p>În ce măsură sistemul de MBR¹ aplicat a contribuit la un proces de luare de decizii eficient?</p>	<p>Proiectul a fost implementat conform procedurilor existente și aplicate de către ADR, inclusiv de M&E, pentru proiectele finanțate din FNDR. Pe parcursul implementării proiectului mecanismul de luare a deciziilor la nivel de proiect s-a limitat la grupurile de lucru, comisia de recepție, consiliile raionale și orașenești, CNCDR, etc. Cu toate acestea, sistemul de M&E aplicat nu poate fi numit în totalitate că este bazat pe rezultate. Acesta a fost în mare măsură limitat la aspectele și măsurile ce țin de crearea și dezvoltarea infrastructurii și mai puțin la M&E progresului în vederea atingerii rezultatelor la nivelul obiectivelor și impactului proiectului.</p>
<p>A fost aplicat un mecanism de management al riscurilor? Cât de efektiv a fost aplicat acesta în atenuarea riscurilor?</p>	<p>Mecanismul de management al riscurilor aplicat în procesul de implementare a proiectului, a fost destul de eficient datorită interesului sporit de către aplicant pentru atingerea obiectivului propus, deasemenea eficiența a fost demonstrată prin implicarea unității de implementare în măsurile de</p>

¹ Sistemul de monitorizare și evaluare bazat pe rezultate

	atenuare a acestora și documentarea/actualizarea acestora.
În ce măsură rezultatele obținute au contribuit la atingerea obiectivelor programului/proiectului?	<p>În rezultatul campaniei de conștientizare și informare, beneficiarii finali au fost convinși de faptul că curățenia, aspectul estetic ale localităților, protejarea mediului ambiant depinde în mare parte de fiecare persoană în parte. Controalele regulate efectuate de către Comisia pentru salubritate și amenajare au disciplinat atât persoanele fizice cât și juridice să depoziteze regulamentar deșeurile.</p> <p>Totodată, în urma implementării proiectului, au avut de beneficiat, în mare parte locuitorii orașului Hîncești, deoarece sistemul de regional de colectare a deșeurilor nu s-a extins în localitățile partenere, iar rezultatele obținute au contribuit într-o măsură mică la îmbunătățirea calității mediului.</p>
4. Impactul	
Care este impactul proiectului deja observat și cel potențial? A reușit programul/proiectul să contribuie eficient la atingerea obiectivului general?	<p>Acest proiect putea genera un impact considerabil, contribuind la îmbunătățirea mediului ambiant în localitățile menționate prin reducerea surselor de poluare, reducerea considerabilă a riscului de îmbolnăvire a populației prin neadmiterea focarelor de boli infecțioase datorită lichidării gunoiștilor neautorizate și depozitării regulamentare a deșeurilor, îmbunătățirea aspectului estetic al localităților partenere, doar dacă se atinge obiectivul general de dezvoltare a inițiativelor regionale în vederea îmbunătățirii factorilor de mediu în raionul Hîncești prin reducerea impactului negativ al deșeurilor menajere solide și obiectivele specifice de regionalizare a serviciilor de salubritate în zona adiacentă orașului Hîncești și de conștientizare și educația ecologică a cetățenilor din localitățile tinta.</p>
Au existat/există factori externi eventuali, care au pus/ar putea pune în pericol atingerea impactului programului/proiectului?	Lipsa unui parteneriat pune în pericol afectarea stării mediului ambiant, cât și starea sănătății populației.
Care sunt efectele directe și indirecte, potențiale și/sau deja manifestate, sub aspect pozitiv sau negativ?	<p>Efectele menționate mai sus pot fi măsurate doar după o anumită perioadă de timp din momentul începerii funcționării complete a întregului sistem de management al deșeurilor.</p> <p>Autoritățile publice locale sunt obligate să creeze condiții decente de trai pentru populație. Astfel prin crearea sistemului integrat de management al deșeurilor, autoritățile trebuie să creeze premise pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și sănătate ale populației, protejând mediul ambiant de poluare și degradare.</p> <p>Un moment, nu mai puțin important, este introducerea anumitor prevederi legislative, care ar</p>

	<p>obliga toți consumatorii să plătească pentru serviciile acordate.</p> <p>Concomitent, întru atingerea obiectivului general, pe lângă instrumentele de constrângere, APL-urile permanent trebuie să:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ducă lucru de conștientizare și informare a populației; - coopereze cu serviciile desconcentrate, instituțiile de învățământ, agenții economici, societatea civilă și alte grupuri țintă; - promoveze activități de educație civică și ecologică, menite să asigure îmbunătățirea continuă a mediului ambiant.
<p>5. Durabilitatea</p>	
<p>Există posibilitatea menținerii sau dezvoltării ulterioare ale beneficiilor proiectului după finalizarea lui sau a asistenței externe?</p>	<p>Până în anul 2012, durabilitatea financiară a rezultatelor a fost asigurată de către Întreprinderea Municipală SC” Amen-Ver” SA, în gestionarea căreia intra serviciul de salubritate a or. Hîncești. Pentru prestarea serviciilor de salubritate APL au stabilit tarifului lunar pentru o persoană de 8,70 lei și 109 lei/m3 pentru agenții economici.</p> <p>Pentru buna funcționare a serviciului de colectare, sortare și valorificare a deșeurilor menajere, prin intermediul proiectului implementat din FNDR a fost procurat transport specializat, utilaj și echipament necesar.</p> <p>Conform deciziei nr 14/01 din 28.02.2012, a fost reorganizată prin dezmembrare SC”Amen-Ver” SA cu separarea unei părți din patrimoniu și transmiterea acestuia către ÎM” Regia Autosalubritate, Reparații și Amenajare” cu preluarea atribuțiilor de amenajare și salubritate a teritoriului.</p> <p>ÎM”ARA” are în subordine la moment 4 subdiviziuni cu 78 de angajați și 31 unități de transport:</p> <ul style="list-style-type: none"> -administrația; -sectorul amenajarea teritoriului; -salubritatea orașului; -sectorul reparația drumurilor. <p>Până în prezent sunt încheiate 5965 contracte cu persoane fizice și 338 contracte cu persoane juridice.</p>
<p>Există un plan de durabilitate ca parte integrală a designului proiectului? Sunt alocate resursele necesare pentru implementarea lor? Sunt responsabilitățile părților stipulate clar?</p>	<p>Planul de asigurare a durabilității nu a fost ca parte integrantă a designului proiectului.</p> <p>Totuși, în cererea de finanțare la compartimentul „Durabilitate si sustenabilitate” se menționează despre modalitatea de susținere financiară a proiectului și capacitatea de operare și de întreținere a investiției după finalizare.</p> <p>Planul de măsuri pentru asigurarea durabilității investiției, care cuprindea responsabilități și acțiuni</p>

	<p>clare ale factorilor cheie, a fost aprobat prin decizia CL Hîncești, la data de 02 ianuarie 2014, în baza căruia au urmat note informative pe toata perioada de asigurare a durabilității proiectului.</p>
<p>Există responsabilități asumate (ownership) din partea beneficiarilor programului/proiectului? Sunt suficiente capacități instituționale și manageriale ca să asigure continuitate și utilizarea eficientă a beneficiilor programului/proiectului?</p>	<p>Inițial serviciul de salubritate era gestionat de către de SC "Amen-Ver" SA, creată în baza deciziei Consiliului municipal Hîncești nr.4 din 15/01/2003 și fondată la data 21/01/2003. Fondatorul întreprinderii este primăria or. Hîncești. Întreprinderea activa în bază de autogestiune și îndeplinea una din cele mai importante sarcini – asigurarea populației cu servicii de amenajare, salubritate și înverzire a teritoriului, în conformitate cu planul general de dezvoltare al orașului Hîncești. La moment serviciul de salubritate este gestionat de către ÎM "ARA" conform deciziei nr. 14/01 din 28.02.202 cu privire la reorganizarea SC "Amen-Ver" SA și ÎM „ARA”.</p> <p>Activitatea întreprinderii este desfășurată cu ajutorul tehnicii și utilajului procurat din sursele FNDR.</p> <p>Conform schemei de încadrare, întreprinderea are 78 de angajați și 31 unități de transport și gestionează sectoarele de salubritate și amenajare teritoriului și reparație a drumurilor din orașul Hîncești.</p> <p>Activitatea ÎM "ARA" este coordonată de Consiliul Local al primăriei Hîncești.</p> <p>Tarifele pentru prestarea serviciilor de salubritate, sînt aprobate de către Consiliul municipal Hîncești în corespundere cu cheltuielile efectuate de către prestatorul de servicii.</p> <p>Tarifalul pentru prestarea serviciilor de salubritate pentru orașul Hîncești a fost majorat de la data de 01.01.2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> -pentru persoana fizică de la 8,70 lei la 15,40 lei; - de la populație la comandă până la 10 km de la 91 lei la 140 lei; - de la agenții economici care nu dispun de containere, încărcarea manuală la 1 m3 costă 200 lei; - transportarea deșeurilor de orice destinație la poligonul orășenesc cu transportul personal costă 37 lei de m3 (fără TVA);
<p>Există un cadru de politici adecvat pentru menținerea corespunzătoare a beneficiilor/rezultatelor programului/proiectului?</p>	<p>În ceea ce privește serviciile de Management al deșeurilor, atât la nivel național, regional și local, nu există un cadru legal de politici adecvat pentru menținerea corespunzătoare a beneficiilor și dezvoltarea infrastructurii create.</p>
<p>6. Aspecte transversale (cross-cutting)</p>	

<p><u>Respectarea Drepturilor Omului:</u></p> <p>- În ce măsură programul/proiectul a contribuit la promovarea drepturilor omului?</p> <p>- În ce măsură programul/proiectul a ținut cont de grupurile vulnerabile în procesul de planificare? Care a fost grupul vulnerabil identificat și inclus social? A avut acesta de câștigat sau de pierdut în urma implementării proiectului?</p>	<p>Scopurile proiectului, de a crea și dezvolta infrastructura de management al deșeurilor menajere, țineste interesele populației indiferent de gen. Totuși în procesul de contractare a populației nu s-a ținut cont de accesarea serviciilor de salubritate de către pătura social-vulnerabilă a orașului Hîncești, dar și a localităților partenere.</p>
<p><u>Respectarea egalității de gen</u></p> <p>În ce măsură programul/proiectul a ținut cont de aspectele de gen în procesul de planificare și implementare?</p> <p>Câte femei/fete și câți bărbați/băieți au beneficiat de rezultatele, produsele proiectului?</p>	<p>Egalitatea de gen, în mod direct, nu a fost abordată de proiect, accentul fiind pus pe populația din orașul Hîncești și din localitățile partenere, indiferent de sex, vârstă sau naționalitate.</p>
<p><u>Respectarea necesităților privind protecția mediului:</u></p> <p>S-a ținut cont de aspectele ecologice la etapa de elaborare, precum și implementare a programului/proiectului?</p> <p>Care a fost influența proiectului asupra stării mediului (pozitivă sau negativă) și ce măsuri au fost întreprinse pentru ameliorarea acestora?</p>	<p>Proiectul are drept scop primordial reducerea impactul negativ asupra mediului ambiant prin dezvoltarea infrastructurii și a sistemului de management integrat al deșeurilor solide menajere în or. Hîncești, regionalizarea serviciului de salubritate în zona adiacentă or. Hîncești, conștientizarea și educarea ecologică a cetățenilor din localitățile partenere.</p> <p>Proiectul a fost elaborat în baza studiului de fezabilitate privind necesitatea dezvoltării și regionalizării sistemului de management integrat elaborat de către IP „IPROCOM”.</p> <p>Cu toate că analiza impactului ecologic al proiectului a fost efectuată la faza de elaborare a proiectului, măsurile efectuate demonstrează în mod convingător efectele majore pozitive ce urmează în rezultatul implementării acestuia. Astfel pot fi menționate unele din acestea, care contribuie la îmbunătățirea stării mediului înconjurător - prevenirea formării gunoiștilor neautorizate noi, precum și lichidarea celor existente, extinderea serviciilor de colectare a deșeurilor menajere solide, diminuarea volumului de gunoi datorită introducerii și fortificării colectării selective a deșeurilor.</p> <p>La etapa de elaborare a proiectului au fost analizate toate aspectele ecologice, fiind obținute coordonările necesare de la instituțiile responsabile în domeniu.</p> <p>De asemenea, la recepțiile la terminarea lucrărilor, în cadrul comisiilor respective, au participat reprezentanții serviciilor ecologice. Aceștia s-au expus pozitiv referitor la influența proiectului asupra stării mediului, semnând procesele verbale corespunzătoare.</p>

Bună guvernare:

Pe parcursul planificării și implementării programului/proiectului a fost asigurat modul participativ și transparența procesului decizional?

Fiind o necesitate stringentă pentru combaterea poluării mediului înconjurător, degradarea stării sănătății populației, proiectul contribuie la respectarea drepturilor cetățenilor de a locui într-un mediu curat și sănătos. Rezultatele proiectului pot declanșa noi genuri de activitate, care ar avea un impact benefic asupra dezvoltării economice a regiunii.

Unele din principiile bunei guvernări este transparența în activitățile efectuate. În acest sens, au fost instalate panouri informative cu referire la sursa și mărimea finanțării, precum și numele implementatorului proiectului la Primăria Hîncești și poligonul de depozitare a deșeurilor. Alte materialele promoționale elaborate în rezultatul campaniei de conștientizare și informare cu mențiuni concrete privind sursa de finanțare, mărimea finanțării, implementatorul proiectului nu au fost observate.

Proiectul abordează interesele întregii populații, inclusiv și a persoanelor cu dezabilități fizice. Reieșind din acesta se poate de menționat faptul că principiul de incluziune socială este respectat.

Concluzii pe fiecare criteriu de evaluare:

1. Scopul proiectului este unul relevant, dat fiind faptul că problemele abordate reprezintă una din cele mai grave probleme în calea dezvoltării durabile a localităților implicate în proiect. Un management eficient al deșeurilor menajere solide poate contribui la protejarea și ameliorarea mediului ambiant pentru creșterea nivelului de trai al populației și menținerea sănătății publice.
2. Obiectivele specifice: crearea și dezvoltarea infrastructurii și a sistemului de management integrat al deșeurilor solide în or. Hîncești, care va asigura lichidarea surselor permanente de poluarea a mediului în localitățile partenere și regionalizarea serviciilor de salubritate în zona adiacentă or. Hîncești, care prevede unirea eforturilor pentru îmbunătățirea calității mediului și impulsivarea dezvoltării economice regionale, nu au fost atinse.
3. Perioada de asigurare a durabilității proiectului a constituit perioada de 3 ani (2013-2015). Durabilitatea rezultatelor proiectului a fost monitorizată conform Acordului de Parteneriat, unde a fost menționat acest termen și în baza notelor informative din teritoriu, deasemenea în baza vizitelor de monitorizare a obiectivelor.
4. Proiectul cere continuitate și extindere, pentru aceasta beneficiarii au fost încurajați să aplice cu noi proiecte la un nou apel de propuneri de proiecte, dar și la alte fonduri și să dea dovada de responsabilitate în dezvoltarea și gestionarea sistemului de management integrat al deșeurilor.
5. De asemenea este important ca utilajul și echipamentul procurat să fie pus în funcțiune, să fie create condiții adecvate pentru buna funcționare a acestora, bunurile obținute în rezultatul implementării proiectului să fie gestionate cu chibzuință.

Recomandări cheie (în ordinea gradului de importanță și adresate principalelor părți interesate):

Aplicantul și partenerii lui vor:

- efectua permanent lucrul cu populația în vederea conștientizării, importanței colectării deșeurilor și depozitării conform normelor legale, precum și necesităților de achitare a serviciilor acordate prin diferite programe de mediu și ore ecologice în cadrul instituțiilor de învățământ;

- menține curățenia în jurul platformelor de colectare a deșeurilor menajere și nu admite formarea gunoiștilor neautorizate;
 - mări numărul de containere de colectare a deșeurilor la platformele de tip 4+1, amplasate la blocurile locative și instituțiile publice;
 - identifica posibilități de dezvoltare a serviciului de salubritate prin mărirea numărului de platforme de colectare a deșeurilor, utilizarea altor metode de colectare a deșeurilor cum ar fi „metoda clopoțel” pentru a cuprinde toate grupurile țintă a proiectului;
 - accelera procesul de punere în funcțiune a echipamentului de balotare și sortare.
- vor depune efort în procesul de regionalizare a serviciilor de salubritate în zona adiacentă orașului Hîncești.

II. Realizarea indicatorilor de produs și rezultat în cadrul proiectului

Nr. d/o	Indicatori planificați (conform matricii logice și NID-ului):	Rezultatele principale atinse la finele proiectului (conform Bugetului aprobat FNDR)	Notă
Indicatori de produs			
1.	Proiect Tehnic de Execuție a lucrărilor de renovare și modernizare a poligonului din orașul Hincești, elaborat.	Proiect Tehnic de Execuție a lucrărilor de renovare și modernizare a poligonului din orașul Hincești, elaborat.	A fost elaborat de către IPS "Iprocom" proiectul tehnic al poligonului de depozitare DMS.
2.	33 platforme pentru depozitarea deșeurilor de tip 4+1, construite.	33 platforme pentru depozitarea deșeurilor de tip 4+1, construite.	Au fost construite 33 platforme pentru depozitarea deșeurilor de tip 4+1.
3.	20 platforme pentru depozitarea deșeurilor de tip 3+1, construite.	20 platforme pentru depozitarea deșeurilor de tip 3+1, construite.	Au fost construite 20 platforme pentru depozitarea deșeurilor de tip 3+1.
4.	Infrastructura modernizată pentru stocare și depozitare a deșeurilor menajere solide (poligon de stocare a DMS), nou creată.	Infrastructura modernizată pentru stocare și depozitare a deșeurilor menajere solide (poligon de depozitare DMS), nou creată.	Au fost construit și amenajat un poligon de depozitare a DMS cu suprafața de 1,15 ha.
5.	218 eurocontainere din metal zincat, achiziționate.	218 eurocontainere din metal zincat, achiziționate.	Au fost achiziționate și instalate 218 eurocontainere din metal zincat.
6.	2 Autospeciale de transportare DMS, achiziționate.	2 Autospeciale de transportare DMS, achiziționate.	Au fost achiziționate și transmise beneficiarului prin acte de primire-predare, 2 Autospeciale de transportare DMS.
7.	Tehnica de calcul și utilaj necesar pentru funcționarea întreprinderii (soft, imprimantă, calculator), achiziționat.	Tehnica de calcul și utilaj necesar pentru funcționarea întreprinderii, achiziționat.	A fost achiziționat și transmis beneficiarului prin acte de primire-predare, tehnica de calcul și utilajul

			necesar pentru funcționarea întreprinderii (conform facturii).
8.	1 buldozer pentru compactare DMS, achiziționat.	1 buldozer pentru compactare DMS, achiziționat.	A fost achiziționat un buldozer pentru compactare DMS și transmis beneficiarului prin acte de primire-predare.
9.	400 m de drum de acces către poligon DMS, construit.	400 m de drum de acces către poligon DMS, construit.	A fost construit 400 m de drum în varianta alba, acces către poligon DMS din sursele FNDR
10.	178 urne stradale, achiziționate.	178 urne stradale, achiziționate.	Au fost achiziționate 178 urne stradale și transmise beneficiarului prin acte de primire-predare.
11.	1 presa pentru deșuri PGT-12, achiziționată.	1 presa pentru deșuri PGT-12, achiziționată.	A fost achiziționată presa pentru deșuri PGT-12 și transmisă prin acte de primire-predare către beneficiar.
12.	25 gunoiști neautorizate, lichidate.	25 gunoiști neautorizate, lichidate.	Au fost lichidate 25 gunoiști neautorizate de către APL de nivelul I (acte confirmative, facturi).
13.	Locuri de muncă nou create (permanent și temporare);	79 Locuri de muncă nou create (permanent și temporare);	Managerul de proiect- perioada temporară: 78 angajați ai ÎM "ARA" -permanent.
Indicatori de rezultat			
1.	Circa 10 204, populație orașului Hincești, Logănești, Mereșeni și Bozieni, informată în probleme de protecție a mediului.	Circa 10 204, populație orașului Hincești, Logănești, Mereșeni și Bozieni, informată în probleme de protecție a mediului.	Au fost informați circa 10 204, populație orașului Hincești, Logănești, Mereșeni și Bozieni, în probleme de protecție a mediului.

2.	Sistem regional eficient de colectare a deșeurilor în or. Hincești și zonele adiacente: Bozieni, Mereșeni și Logănești, creat.	Sistem regional de colectare a deșeurilor, eficient doar în orașul Hincești din cauza nerespectării angajamentului din partea APL partenere.	Sistem regional de colectare a deșeurilor, eficient doar în orașul Hincești din cauza nerespectării angajamentului din partea APL partenere.
3.	Număr crescut cu 85% a beneficiarilor la servicii de salubritate în orașul Hincești și localitățile partenere.	Număr crescut cu 85% a beneficiarilor la servicii de salubritate în orașul Hincești.	Acest număr este imposibil de cuantificat, pe motiv că nu a fost extins serviciul de salubritate în localitățile partenere.
4.	Incidente de maladii cauzate de poluarea excesivă cu deșeuri, redusă cu 48%.	Incidente de maladii cauzate de poluarea excesivă cu deșeuri, redusă cu 48%.	Acest număr este imposibil de cuantificat, pe motiv că nu a fost extins serviciul de salubritate în localitățile partenere.

IV. Lista persoanelor intervievate:

Data	Instituția / Localitatea	Numele, Prenumele	Funcția
27.07.2020	Primăria Hîncești	Botnari Alexandru	primar
27.07.2020	SC „Amen -Ver,, SA	Lica Gheorghe	director
27.07.2020	ÎM” ARA”	Covaș Gheorghe	director
27.07.2020	ÎM” ARA”	Svetlana Dănuță	economist
26.07.2020	Primăria Logănești	Danu Valentin	primar
26.07.2020	Primăria Logănești	Daria Gonța	specialist scriere proiecte
26.07.2020	Primăria Bozieni	Vasile Popescu	primar
26.07.2020	Primăria Mereșeni	Tatiana Buruiană	primar

V. Lista documentelor analizate:

1. Cererea de Finanțare.
2. Matricea Cadrului Logic.
3. Strategia de Dezvoltare Regională Centru.
4. Contractele de antrepriză și servicii.
5. Raport narativ final privind activitatea desfășurată în cadrul proiectului.
6. Planul de măsuri privind asigurarea durabilității proiectului.
7. Nota informativa privind asigurarea durabilității proiectului “Un mediu salubru pentru o dezvoltare regională durabilă”.

